

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
Глухівського НПУ
ім. О. Довженка
Марина ХРОЛЕНКО
ім'я, прізвище
«28» «08» 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчально-ознайомлювальної психологічної практики (безвідривної)»

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Предметна спеціальність:

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма: «Психологія»

Статус: обов'язкова

Структурні підрозділи, відповідальні за реалізацію навчальної дисципліни: Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

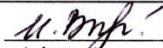
Кафедра: педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин				Вид семестрового контролю	
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття			Самостійна робота	Залік	Іспит
					Всього	Лекції	Практичні заняття			
Денна	2	4	4	120					+	
Заочна	2	4	4	120					+	

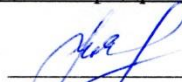
Робочу програму складено на основі: Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія (затвердженого та введеного в дію наказом Міністерством освіти і науки України від 24.04.2019 року № 565) та змін до Стандарту, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України № 1583 від 29.12.2023 р., № 842 від 13.06.2024 р., Професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти», затвердженого наказом Мінекономіки № 2425 від 24.12.2020 р., Професійного стандарту «Практичний психолог (соціальна сфера)», затвердженого наказом Мінекономіки № 211 від 03.02.2021 р., освітньо-професійної програми «Психологія», навчального плану підготовки бакалаврів спеціальності 053 Психологія Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Укладачі робочої програми:

Інга ПОЛІЛУЄВА, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

(підпис)

Світлана МИСНИК, старший викладач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

(підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО

кафедрою педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту
протокол від «27» серпня 2024 року № 1

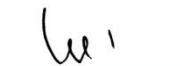
Завідувач кафедри Павло БІЛЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент

(підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО

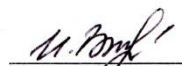
вченою радою ННІ Педагогіки і психології
протокол від «28» серпня 2024 року № 7

Голова вченої ради ННІ Педагогіки і психології Андрій ШЕРУДИЛО, кандидат педагогічних наук, доцент

(підпис)

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми Інга ПОЛІЛУЄВА, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

(підпис)

Пояснювальна записка

Навчально-ознайомлювальна психологічна практика (безвідривна) для студентів вищих навчальних закладів є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців і має на меті опанування студентами професійними навичками та вміннями.

Мета, завдання, зміст програми практики, форми звітності обумовлені вимогами Державного стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю, освітньо-професійною програмою і навчальним планом спеціальності.

Пріоритетні напрямки навчальної програми практики:

1. Мета практики – розвиток професійної ідентичності психолога, формування відповідного стилю поведінки, світоглядних засад та принципів професійної етики; дослідження й аналіз специфіки діяльності психолога в закладах різного профілю; узагальнення та поглиблення теоретичних знань, отриманих під час опанування циклу дисциплін теоретичного спрямування; набуття практичних умінь у рамках обраного напрямку підготовки, а також накопичення матеріалів для виконання індивідуальних завдань; освоєння компетентностей із проведення психологічних досліджень у процесі виконання конкретних практичних завдань; формування навичок здійснення просвітницької та психопрофілактичної діяльності.

2. Завдання практики:

- 1) поглиблення знань з психології, наповнення їх реальним життєвим змістом;
- 2) здобуття знань про специфіку роботи психолога в різних галузях діяльності;
- 3) ознайомлення з правилами, обов'язками та етичним кодексом практикуючого психолога;
- 4) вивчення документації психолога;
- 5) напрацювання вмінь дослідницького підходу в роботі та вмілого використання психологічного інструментарію, формування знань про принципи проведення емпіричного дослідження психологічних явищ;
- 6) навчання студентів прийомам практичного використання психологічних методів, зіставлення набутих теоретичних знань про психологічні особливості дитини з реальною педагогічною дійсністю;
- 7) формування у студентів уміння формулювати висновки та практичні рекомендації за результатами емпіричного дослідження;
- 8) розширення професійних контактів, моделювання у ході навчально-ознайомлювальної психологічної практики основних ознак і особливостей майбутньої діяльності;
- 9) проведення зв'язку теоретичного навчання і практичної діяльності, стимулювання до вивчення спеціальних психологічних дисциплін.

Основні навчальні компетентності як результат успішного проходження практики

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

Фахові компетентності(ФК)

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формувати аргументовані висновки та рекомендації

ФК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики

ФК11.Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання(ПРН):

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН 10. Формувати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН15.Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПРН16.Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПРН17.Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

4. Базы проведення практики – заклади: дошкільної, загальної середньої, професійної, фахової передвищої освіти; інклюзивно-ресурсні центри; центри соціальних служб, що надають підтримку дітям, сім'ям і молоді; медичні заклади (лікарні); центри соціального обслуговування, які забезпечують надання соціальних послуг; територіальні центри комплектування та соціальної підтримки; громадські організації, що займаються психологічною діяльністю та надають відповідні послуги; а також підприємства й організації, у штаті яких передбачено посада психолога.

5. Тривалість практики 2,5 тижні (120 год. – 4 кредити). Проводиться на II курсі у другому семестрі (без відриву від навчального процесу, тобто після занять, переважно у другій половині дня), форма контролю **залік**.

1. Обов'язки суб'єктів практики

Перед початком практики на кафедрі практичної психології проводиться настановна конференція з участю студентів-практикантів та їхніх керівників від університету та бази практики. Відповідальний за проведення практики від кафедри психології ознайомлює студентів та керівників з наказом ректора, вимогами щодо проходження практики, обов'язками студентів-практикантів та керівників.

1.1. Обов'язки студентів-практикантів

1. Почати і завершити практику у визначений термін.
2. Якісно виконувати роботу, передбачену програмою практики. (Невиконання хоча б одного пункту програми є підставою для не атестації студента-практиканта).
3. Дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики.
4. Виконувати розпорядження адміністрації бази практики та керівників практики.
5. Дотримуватися норм поведінки та положень етичного Кодексу психологів.

6. Вчасно оформлювати документацію.
7. Прозвітувати на підсумковій конференції про результати практики.

1.2. Обов'язки керівника практики від університету.

1. Забезпечити практикантів направленням на практику.
2. Влаштувати зустріч практикантів з керівництвом бази практики спільно з керівником від бази практики.
3. Ознайомити студентів з метою та завданнями практики, з правилами ведення документації.
4. Допомогти у складанні індивідуального плану практикантів, затвердити його та контролювати виконання.
5. Проводити індивідуальні та групові консультації.
6. Контролювати перебіг практики.
7. Оцінити роботу студентів на практиці.
8. Взяти участь у настановній та підсумковій конференціях з питань практики.
9. Подати письмовий звіт про керівництво практикою.

1.3. Обов'язки керівника практики від бази практики

1. Влаштувати зустріч практикантів з керівництвом бази практики спільно з керівником практики від навчального закладу.
2. Ознайомити студентів-практикантів з базою практики, правилами техніки безпеки та протипожежної безпеки на робочому місці.
3. Допомогти з укладанням індивідуального плану практикантів та контролювати його виконання.
4. Проводити індивідуальні та групові консультації.
5. Контролювати перебіг практики.
6. Оцінити роботу студентів на практиці, їхню готовність до професійної діяльності.
7. Підготувати характеристику на студента-практиканта.
8. Взяти участь у настановній та підсумковій конференціях з питань практики.

2. Індивідуальні завдання практики

1. Підготувати календарний план роботи та графік відвідування місця проходження практики.
2. Оформити щоденник спостережень.
3. Ознайомитися зі структурою управління навчально-виховним закладом та завданнями і змістом психологічної роботи у навчальному закладі:
 - зустріч з адміністрацією школи з метою ознайомлення із специфікою навчально-виховного процесу в даному навчальному закладі;
 - конспект основних положень статуту та програми діяльності і розвитку школи;
 - ознайомлення із всіма видами роботи шкільного психолога та фіксування їх структурних та змістових особливостей;
 - ознайомлення з робочим місцем психолога і фіксування особливостей оформлення кабінету психолога.
5. Спостереження за проведенням діагностичної роботи психологом або прийняття участі у тестуванні.
6. Спостереження за проведенням корекційно-розвивальної роботи психолога або прийняття участі у роботі корекційної (тренінгової) групи.
7. Проведення заходу, який спрямований на створення позитивного мислення та підтримку психологічного здоров'я дітей.
8. Оформлення документації практики.

Структура та зміст звіту.

1. Титульний аркуш
2. Зміст
3. Календарний план роботи.
4. Графік відвідування місця проходження практики.

5. Щоденник спостережень.
6. Тезисний виклад особливостей та структури організації діяльності практичного психолога навчального закладу.
7. План та зміст заходу (фото, відео).
8. Характеристика на студента-практиканта, яка підготовлена керівником практики за місцем проходження (психологом).

3. Форми контролю

Студенти-практиканти повинні чітко дотримуватися режиму роботи бази практики та виконувати завдання практики згідно індивідуального графіку і плану роботи.

Керівники студентської практики контролюють перебування студентів на базах практики (згідно графіку), дотримання ними плану роботи, наявність необхідної документації, якість виконаної роботи, ставлення до своїх обов'язків та дисциплінованість. Керівник від кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту має право контролювати записи, занесені у щоденник практики.

Робота студентської групи та керівників практики, у свою чергу, контролюється завідувачем кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту і навчальною частиною університету.

3.1. Критерії оцінювання

На третій день після завершення практики студенти-практиканти здають керівникам від університету всі звітні документи для їх попередньої оцінки. Упродовж тижня після завершення практики на кафедрі педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту відбувається підсумкова конференція, під час якої студенти захищають матеріали практики. На конференції присутні всі студенти-практиканти та їхні керівники від університету та бази практики.

Для підведення підсумків практики та визначення кінцевої оцінки роботи студентів-практикантів керівники практики інформують кафедру про фактичні терміни початку та завершення роботи, склад групи студентів, які пройшли практику, їхню дисципліну, стан охорони праці і протипожежної безпеки на базі практики, а також з інших питань організації та проведення практики. До захисту практики допускаються студенти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію.

Формою контролю навчально-ознайомлювальною психологічної практики (безвідривної) є **залік**. У кінцевій оцінці результатів практики враховується попередня оцінка керівників практики від університету та бази практики, результати захисту практики під час підсумкової конференції. Студенти, які не виконали програму практики і отримали незадовільний відгук з бази практики або незадовільну оцінку при складанні заліку, направляються на перепроходження практики.

Кількісні оцінювання

Таблиця 1

Вид звітної роботи	Максимальна кількість балів
Оцінка виконання студентом завдань практики керівником з бази практики	20 б.
Опис результатів знайомства з діяльністю психологічної служби за місцем проходження практики зі своїми коментарями	10 б.
Опис результатів вивчення особистості учня методом спостереження	50 б.
Опис практики у щоденнику	10 б.
Оформлення звітної документації	5 б.
Вчасне подання роботи до захисту	5 б.

Сума=100

Якісні оцінювання

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Критерії
A	90-100	Студент повністю виконав програму практики, виявив високий рівень опанування програмового матеріалу, самостійність, збагатив та поглибив теоретичні знання, набув досвіду їх творчого застосування у навчально-виховній роботі. Він намагається отримувати, систематизувати знання та адаптувати їх до процесу дослідження, спостерігати, аналізувати, узагальнювати психологічні факти, об'єктивно оцінювати поведінку та соціальні дії суб'єктів. Проявив високу якість загального рівня звіту та написання його основних структурних елементів (схеми), презентував протоколи дослідження та додатки. Практикант виявив здатність до рефлексії, уміння аналізувати свою діяльність: правильність постановки мети і завдань; адекватність змісту психологічного дослідження поставленим завданням тощо.
B	82-89	Студент повністю виконав програму практики, виявив високий рівень опанування програмового матеріалу, самостійність, збагатив та поглибив теоретичні знання, набув досвіду творчого застосування у навчально-виховній роботі. Він показав належний рівень теоретичної та практичної підготовки, уміння відбирати суттєву інформацію, необхідну для повного висвітлення результатів спостереження та застосування діагностичних методик. Практикант продемонстрував достатній рівень навичок і вмінь самостійно систематизувати фактичний матеріал, узагальнювати і формулювати висновки, визначати мету завдання дослідження. У цілому, він виявив методологічно грамотне вивчення структури досліджуваного психічного явища (факторів, що впливають на нього), достатній рівень обґрунтованості висновків і рекомендацій, сформульованих у звіті. Заявив про себе на достатньому рівні професійної компетентності.
C	74-81	Студент: недостатньо повно та не досить змістовно виконав програму практики;орієнтується в системі психологічних понять, але припускається поодиноких суттєвих помилок у їх тлумаченні;розв'язує типові психологічні вправи й задачі, виправляє допущені помилки, не чітко формулює висновки, не достатньо повно характеризує фактичний матеріал;виявляє теоретичні знання, не підкріплює їх прикладами, і відсутня їх інтерпретація.

D	64-73	Студент не зміг успішно виконати завдання щодо спостереження та ефективного використання дослідницьких методів, у результаті чого опис проведеної роботи виявився досить формалізованим. Мета й основні завдання дослідження сформульовані неточно. Студент допустив суттєві помилки. Практикант виявив недостатній рівень вмінь і навичок узагальнювати і класифікувати дані, допустив неточності у формулюваннях. Інтерпретації результатів спостереження недостатньо переконливі. Висновки дослідження неповні, стереотипні та поверхово аргументовані. Документація студентом здана невчасно, її оформлення не якісне, допущені неточності. Не завжди витримана логічна послідовність викладу матеріалу. Переважну більшість питань програми у звіті висвітлено, проте мають місце помилки і неточності. Наявні протоколи дослідження та додатки, проте вони оформлені не якісно.
E	60-63	Практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Студент:недостатньо повно виконати завдання програми практики;помиляється у визначенні психологічних понять;неповно характеризує загальні ознаки психічних процесів, станів, властивостей; висновки поверхові і не аргументовані; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки, не наводить потрібних прикладів, викладає матеріал непослідовно і допускає в роботі суттєві помилки;
FX	35-59	Студент не виконав програми практики, не показав умінь добирати наукову інформацію, необхідну для виконання програми. Він не зміг оволодіти методиками діагностики пізнавальних процесів, застосовував їх некоректно, не здатен інтерпретувати одержані результати. За допомогою тестових методик діагностував окремі аспекти міжособистісних стосунків, проте не зміг спрогнозувати можливі відхилення у поведінці. Психолого-педагогічні рекомендації виховних дій відсутні. Документація у повному обсязі відсутня, протоколів немає, додатки не оформлені.
F	1-34	Студент повністю не виконав програми практики, показав низький рівень умінь добирати наукову інформацію, необхідну для виконання програми, що є підставою для повторного її проходження.

4. Організаційні та документальні вимоги

Після настановної конференції студенти від університетського керівника практики отримують направлення. У перший день практики разом з університетським керівником вони прибувають на місце проходження практики, де їх зустрічає керівник від бази практики. Упродовж перших двох днів кожного практиканта закріплюють за своїм підрозділом, класом, академічною групою тощо. Керівник організації видає наказ про проходження практики студентами.

У перший день студенти знайомляться з базою практики. Упродовж наступних 1 – 2 днів студенти складають календарний план роботи та графік відвідування місця проходження практики. У календарному плані повинні бути детально (за датами та

години) описані види роботи студента під час проходження практики. У графіку відвідування зазначається дата, години та місце знаходження практиканта на базі практики. Один примірник графіка подається керівникові практики від кафедри для контролю.

Список рекомендованих джерел

Основна:

1. Андрушко Я.С. Основи психологічного тренінгу та психокорекція. Львів : Львівська політехніка, 2021. 236 с.
2. Андрушко Я.С. Психокорекція : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 212 с.
3. Дуткевич Т.В. Дитяча розвивально-корекційна психологія [текст] Модульний навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 304 с.
4. Зливков В., Ліпінська С., Лукомська С. Сучасні тренінгові технології: інтегративний підхід : навч. посіб. Київ : Лисенко М.М., 2020. 207 с
5. Панчук Н.П. Основи психокорекції особистості дитини: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021.
6. Панчук Н.П. Психологічна діагностика професійної придатності фахівця: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2019.130с.
7. Кузікова С.Б. Основи психокорекції : навч. посіб. Київ : Академія, 2021. 336 с.
8. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2020. 304 с.
9. Мельничук О.Б. Основи психоконсультування та психокорекції. Київ : Каравела, 2019. 390 с.
10. Тат'янчиков А.О. Основи психокорекції : навч.-метод. реком. Одеса : Фенікс, 2021. 40 с.

Додаткова:

1. Берн Е. Вступ до психіатрії та психоаналізу. Просто про складне. Київ : Клуб Сімейного Дозвілля, 2022. 416 с.
2. Бикова А. Школярі «лінивої мами». Київ : Читака, 2018. 288 с.
3. Бикова А. Як подружити дітей з емоціями. Поради «Лінивої мами». Київ : Читака, 2018. 128 с.
4. Гарріс Н.Б. У глибокій прірві. Як позбутися наслідків дитячих травм. Київ :BookChef, 2021. 336 с.
5. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 424 с.
6. Гібсон Л.К. Вільні діти емоційно незрілих батьків. Як встановлювати кордони, активно діяти та проявляти себе у стосунках з емоційно незрілими людьми. Київ : Наш Формат, 2022. 248 с.
7. Гончарук Н.М. Теоретичні і методичні засади психологічного регулювання комунікації у підлітків із порушеннями інтелекту : моногр. Київ : Наша друкарня, 2021. 340 с.
8. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Київ : Vivat, 2020. 512 с.
- a. Доулесс Дж. Іди туди, де страшно. І матимеш те, про що мрієш. Київ : BookChef, 2022. 320 с.
9. Дуткевич Т.В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 304 с.
10. Основи науково-психологічних досліджень: навчально-методичний посібник для студ. вищ. навч. закл. за спец. "Психологія" / З. М. Адамська, І.П. Андрійчук, О.М. Воронкевич [та ін.]. Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2018. 207 с.

11. Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціальнопсихологічне навчання: Навч.посіб. Київ: Вища школа, 2004. 679 с.
12. Туриніна О.Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навчальнометодичний посібник. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал». 2018. 206 с.
13. Важинський, С. Е., Щербак, Т. І. (2016). Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка.